

DK

LIBRIS

We know
books

RĂZBOIUL

O ISTORIE ILUSTRATĂ COMPLETĂ

CONSULTANT EDITORIAL SAUL DAVID

Penguin
Random
House

CUPRINS

WAR
The Definitive Visual History
Copyright © 2009, 2012, 2015, 2016, 2020 Dorling Kindersley Limited
O companie Penguin Random House

Editor senior Chauncey Dunford
Designer senior Jane Ewart, Nicola Rodway
Designer copertă Surabhi Wadhwa-Gandhi
Manager dezvoltare design Sophia MIT
Editor copertă Emma Dawson
Director artistic Karen Self

CONSULTANT EDITORIAL
Saul David

CONSULTANȚI
Lindsay Allen, Roger Collins, Adrian Gilbert, David Miller,
Richard Overy, David Parrott, Brendan Simms

AUTORI
R.G. Grant, Simon Adams și Michael Kerrigan

AUTORI REGISTRU
Martin J. Dougherty, Michael E. Haskew, Hunter Keeter,
Chris McNab, David Porter, Robert S. Rice

FOTOGRAFII
Gary Ombler, Graham Rae

Ediția Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@littera.ro
www.littera.ro

Războiul
O istorie ilustrată completă

Copyright © 2022 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
Elena Arhire, Roxana Nicolescu, Gabriel Tudor

Editor: Vidrașcu și filii
Redactori: Teodora Nicolau, Sabrina Florescu
Redactor coordonator: Ilieș Câmpeanu
Corector: Georgiana Enache
Prelucrare copertă: Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Războiul: o istorie ilustrată completă /
cons. ed.: Saul David. – București: Litera, 2022

ISBN 978-606-33-8463-9

I. David, Saul (ed.)

94

CUPRINS

We know

Ascensiunea Romei

Războaiele contra samnitilor și regelui grec Pyrrhus impun dominația romanilor în Peninsula Italică. În secolul III î.Hr.

Războaiele punice

Primele expediții romane peste mări. Confruntări titanice între Roma și Cartagina pentru control în vestul Mediteranei.

Războaiele galice

Campaniile reușite – și profitabile – întreprinse de Iulius Caesar în Gala și cele două expediții militare ale sale în Britannia.

ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: INGINERIE MILITARĂ

Război civil roman

Roma este măcinată de luptele pentru putere dintre generali rivali, în special de războaiele civile între Caesar și Pompei, apoi între Octavian și Marcus Antonius. Octavian devine Împărat.

MARTOR OCULAR: O GARNIZOANĂ ÎNDEPĂRTATĂ

Imperiul Roman

În secolele I–II d.Hr., Imperiul Roman se bucură de stabilitate politică, dar războaiele continuă, mai ales de-a lungul frontierelor estice.

Imperiul Roman târziu

Războiul împotriva Imperiului Roman de Apus. Incurșuni ale hunilor, goților și vandalilor.

Perioada Statelor Combatante

State feudale invadate se confruntă pentru dominația Chinei. În secolul III î.Hr., victoria revine „Primului Împărat”, Qin Shi Huangdi.

Cele Trei Regate

Fragmentarea Chinei în secolul III d.Hr., după prăbușirea dinastiei Han.

GALERIE: COIFURI

Imperiul Maurya

Chandragupta întemeiază un imperiu în nordul Indiei. Ashoka renunță la război.

RĂZBOIUL ÎN ANTICHITATE 3000 î.Hr.–500 d.Hr.

Introducere și cronologie

Războaie în Sumer și Egipt

Primele războaie consemnate au loc în Mesopotamia. Marele Imperiu Akkadian al lui Sargon. Cuceririle fazei armenide.

Cuceriri asiriene

Imperiul creat de asirieni se întinde până în Egipt. El este distrus de babiloni, cucerit apoi de Persia achemenidă.

Războaie greco-persane

În secolul V î.Hr., Imperiul Persan are două teritorii de a cucerit Grecia. Orașe-stat grecești se unesc pentru a respinge invazia.

Războiul Peloponesiac

Conflict complex între Atena și aliații ei și Liga Peloponesiacă, sub conducerea Spartei. Înfrângerea Atenei și apusul ei ca putere dominantă în Grecia.

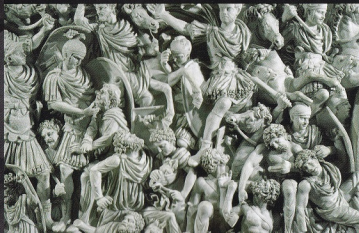
Cuceririle lui Alexandru

Campaniile lui Alexandru cel Mare al Macedoniei. El zdrobește opoziția din Grecia, apoi înfrânge un vast imperiu, întins din Egipt până în nordul Indiei.

BĂTĂLIE-CHEIE: ISSOS

Succesorii lui Alexandru

Generali lui Alexandru se războiesc pentru succesiune. Păzile se împart între trei dinastii majore.

LIBRIS

We know
books

	■ MARTOR OCULAR: SFANT RĂZBOINIC Războaiele Gemppei Luptele pentru putere dintre clanurile Minamoto și Taira, în Japonia secolului XII.	78 ■ GALERIE: SĂBII Sfârșitul Imperiului Bizantin Declinul Bizanțului: succesul Imperiului Roman, Constantinopol cade în mâinile turcilor otomani în 1453.	104 Coreea rezistă invaziei 128 Terorizatele japoneze de a invada Coreea. În anul 1590, sunt războinice de flota coreeană condusă de Yi Sun-sin.
RĂZBOIUL ÎN EVUL MEDIU 500-1500	Invații mongole Vasul imperiului creșt de Genghis Han și urmașii lui. Locuitorii orașelor nu rezistă rapitorilor călăreți mongoli. Războaiele lui Kubilai Han Nepotul lui Kubilai Han încheie cucerirea Chinei, întemeind dinastia Yuan. Alte tentative de extindere eșuează.	82 86 3	■ MARTOR OCULAR: MURICIORUL SAMURAILOR Cuceriri mancieriene Căderea dinastiei Ming și cucerirea Chinei de dinastia nordică Manchui, în secolul XVII. ■ Războai salinice franceze Războai civili între protestanți și catolici francezi, întreținut de luptele pentru putere politică.
Introducere și cronologie Ascensiunea Bizanțului Recurerirea Africii de Nord și a Italiei sub Iustinian. În secolul VI d.Hr., și victoriile lui Heraclius asupra Persiei sassanide.	56 58 62 Cuceririle lui Timur Cuceririle și elementul imperiului ale lui Timur, autoproclamat „bicul lui Dumnezeu”.	88 RĂZBOIUL MODERN	Revolta Olandeză Provinciile Unite ale Țărilor de Jos luptă 80 de ani pentru independența față de Spania. Dezvoltare rapidă a puterii navale olandeze.
Ascensiunea islamului Marele val de cuceriri arabice din primul secol după fondarea islamului.	64 Guefi și ghibelini Luptele pentru nordul Italiei, secolele XII-XIII, de la războaiile lui Frederic Barbarossa la Războiul Venerabililor Sicilieni.	90 1500-1750 Introducere și cronologie	Războiul Anglo-Spaniol Bătălii navale între Anglia și Spania la finalul secolului XVI. O tentativă de invazie spaniolă este anulată după înfrângerea Armadei.
Expansiune francă Italiile lui Carol Martel, Pepin și Carol cel Mare și expansiunea dinastiei carolingiene.	68 ■ ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: MERCENARI Cruciade în Europa 70 Cruciade împotriva ereticilor – albigeni în Franța și husiti în Boemia – și împotriva populațiilor păgâne din regiunea baltică.	92 Războaiele italiene Invaziile franceze în Italia duc la un conflict personal între Francisc I al Franței și împăratul Carol al V-lea pentru dominația în Europa.	114 Războiul de 30 de Ani Conflict multilateral cauzat de diferențe religioase și de opoziția față de dominația Habsburgilor. Luptele devastază Germania și Europa Centrală.
Atacurile vikingilor și cuceriri normande Căltările și atacurile vikingilor scandinavi, după secolul VIII, și ascensiunea normanzilor în puterea europeană.	72 Războaie anglo-scoteze Conflict născut în care Scoția își afirmă independența față de Anglia, în secolul XIV.	94 96 Cuceriri spaniole în Lumea Nouă Spania dobândește un unitar imperiu, învingându-i pe aztecii în Mexic și pe incașii în Peru.	116 ■ BĂTĂLIE-CHEIE: BREITENFELD Războaiele civile din Anglia Parlamentarii înving pe susținătorii regelui Carol I în Anglia, Scoția și Irlanda.
Ascensiunea turcilor Turci, războinici tribali angajați ca mercenari de suverani islamici, își afirmă independența, în special gheazari și selgiuci.	74 Reconquista spaniolă Îndolănită de treizeci de războaie din Spania și Portugalia nu aducește întru un final	98 Expansiune otomană Alte cuceriri întreprinse de sultanul Süleyman Magnificul și de urmașii lui. Expansiunea este oprită la finele secolului XVII.	120 Războaiele anglo-olandeze Trei conflicte navale au loc pentru controlul navigației și comerțului prin Canalul Măreții.
Primele cruciade Cucerirea Ierusalimului în 1099 și fondarea regatelor cruciate.	■ BĂTĂLIE-CHEIE: CRÉCY 76 Războiul de 100 de Ani Confruntări armate sporadice. În secolele XIV-XV, iscate de pretențiile regelui englez la tronul Franței.	100 102 ■ BĂTĂLIE-CHEIE: LEPANTO Războaiele epocii Sengoku O lungă perioadă de războaie civile în Japonia se încheie cu triumful lui Tokugawa Ieyasu.	122 Războaiele Regelui Soare Războaie egemonice purtate de Franța, mai ales la granițele estice ale regatului.
Alungarea cruciatilor din Tara Sfântă Ierusalimul îi revine lui Saladin. Cruciadele umilitoare nu recuperează teritoriul pierdut. Ultimul bastion cruciat, Acri, cade în 1291.			124 Războaiele de Succesiune Spaniolă O puternică alianță a altor puteri europene se opune ambițiilor franceze la tronul Spaniei. 126 ■ GALERIE: PUMNALE

Marele Război Nordic

Tentația Suediei de a domina Marea Baltică eşuează. Ascensiunea Rusiei sub Petru cel Mare.

ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: PROVIZII

Războiul de Succesiune Austriac

În războiul dintre Prusia și Austria, Marea Britanie susține Austria, iar Franța și Spania ajută Prusia. Luptele dintre Marea Britanie și Franța se extind în India și America de Nord.

EPOCA REVOLUȚIILOR 1750-1830

Introducere și cronologie

Războiul Franco-Indian

Războiul din America de Nord, între Marea Britanie și Franța, duce la pierderea Canadei de către francezi.

Războiul de Șapte Ani

Prusia lui Frederic cel Mare supraviețuiește atacurilor aliate din Austria, Rusia și Franța. Britanici luptă împotriva Franței, pe mare.

■ BĂTĂLIE-CHEIE: LEUTHEN

Războaiele britanice în India

Compania Britanică a Indiilor de Est domină Bengalul după Războiul de Șapte Ani, apoi înfruntă regatele Mysore, Maratha și Sikh.

Revoluția Americană

Coloniștii americani poartă cu succes Războiul de Independență, ajutați de Franța.

Războaiele Ecaterinei cea Mare

Războaiele Rusiei împotriva turcilor otomani și suedezilor, la sfârșitul secolului XVIII.

158 ■ MARTOR OCULAR: MÂNA DREAPTĂ A REGELUI

Războaiele Revoluției Franceze

Alarmati de Revoluția Franceză, monarhiile Europei încearcă fără succes să înfrângă republica.

162 Ascensiunea lui Napoleon

Două campanii în Italia și o expediție în Egipt contribuie la venirea la putere în Franța a tânărului general corsican.

Triumful Marinei Regale Britanice

În timpul războaielor napoleoniene, Marea Britanie păstrează dominația pe mare, blocând porturile franceze și câștigând bătălia crucială de la Trafalgar.

■ BĂTĂLIE-CHEIE: TRAFALGAR

Triumfurile imperiale ale lui Napoleon

Victorii uimitoare ale lui Napoleon împotriva Austriei, Rusiei și Prusiei, începând din 1805.

Războiul Peninsular

Cucerirea Spaniei de către francezi este împiedicată de grupările spaniole de gherilă și de trupele britanice ale lui Wellington.

■ ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: COMUNICAȚII

Căderea lui Napoleon

Napoleon nu-și mai revine după o dezastruoasă campanie din 1812, în Rusia. Evadarea de pe insula Elba și înfrângerea finală la Waterloo.

■ GALERIE: ARMURI

■ BĂTĂLIE-CHEIE: WATERLOO

Războiul din 1812

SUA și Marea Britanie poartă un război indecis, terestru și pe mare. Tentațiile americane de a invada Canada, colonie britanică, eşuează.

Războaiele de eliberare din America de Sud

Simón Bolívar și alți lideri înfruntă dominația spaniolă din America de Sud.

Războiul de Independență Grec

Grecii se eliberează de otomani cu ajutorul Rusiei și al puterilor occidentale.

ÎNCEPUTURILE RĂZBOIULUI MECANIZAT 1830-1914

Introducere și cronologie

192 Războiul Crimeii

Marea Britanie și Franța declanșează un război, susținând Imperiul Otoman. În declin, împotriva expansiunii rusești. Un moment decisiv este asediul portului rusesc Sevastopol, de la Marea Neagră.

■ ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: MEDICINĂ

Războaiele de unificare a Italiei

Războaiele din secolul XIX în care Casa de Savoia, din Piemont, obține teritoriile austriece și papale din Italia, dar și Sicilia și Napoli, cucerite de Giuseppe Garibaldi.

202 Ascensiunea Prusiei

Planul lui Bismarck de unificare a Germaniei sub conducerea Prusiei mai face un pas înainte după o victorie asupra Austriei.

204 Războiul Franco-Prusac

Victoria Prusiei asupra Franței duce la căderea lui Napoleon al III-lea și la crearea unui imperiu german.

Războaiele mexicane

Mexicul poartă două războaie dezastruoase, primul împotriva rebelilor din Texas, al doilea contra SUA, cu pierderea unor teritorii imense.

210 Războiul Civil American (I)

Secesiunea statelor din Sud declanșează războiul civil. Primele succese ale Confederației, pe frontul estic, nu aduc o victorie decisivă.

■ BĂTĂLIE-CHEIE: GETTYSBURG

Războiul Civil American (II)

După ce conflictul se transformă în război de uzură, resursele industriale mai mari și forța umană superioară din Nord duc la capitularea Confederației.

Războaiele imperiale în Africa

După ocuparea Algeriei de către Franța, în anii 1830, puterile europene își împart aproape tot continentul african. Populațiile native se opun colonialismului.

Războaiele în China

În secolul XIX, China imperială se confruntă cu intervenții ale puterilor străine prădătoare. Au loc mai multe revolte populare.

216 Războaiele cu indienii

Încercând să oprească așezarea terenurilor pe teritoriile indiene, indienii din preri înfruntă repetat cavaleria SUA.

■ GALERIE: MUȘCHETE ȘI PUȘTI

222 Războaiele Zulu

Războaiele de temut, zulușii îi înfrâng pe britanici la Isandlwana, deși vor fi apoi copleșiți numeric.

Al Doilea Război Bur

Marea Britanie trimite o armată în Africa de Sud, pentru a zdrobi eforturile hoțărâte ale buriilor de a-și păstra independența.

226 ■ MARTOR OCULAR: JURNALUL VELDŢ

Războiul Hispano-American

În acest război unilateral, SUA smulg Spaniei Cuba, Puerto Rico și Filipine.

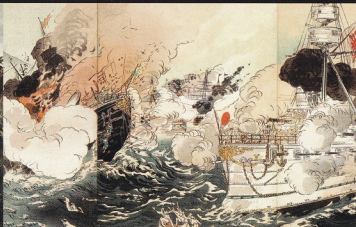
Războiul Ruso-Japonez

Aproniu burgeois Rusia în Manchuria, atât pe uscat, cât și pe mare. Prima victorie din epoca modernă a unei flote non-europene asupra unei puteri europene.

■ BĂTĂLIE-CHEIE: TSUSHIMA

Război în Balcani

Războiul Ruso-Turc din 1877-1878 și cele două războaie balcanice din 1912-1913 și 1913. Bulgaria intră în conflict cu foștii aliați din cauza împărțirii teritoriilor luate otomanilor.

RĂZBOAIELE MONDIALE 1914-1945

Introducere și cronologie

Primul Război Mondial

Puterile europene se aliniază pentru un război de mui aleptat. În Italia, germanii sunt opriți pe Mare, dar îl înving pe răsărit la Tannenberg.

Impas pe frontul de vest

Nici una dintre părți nu reușește să atingă linia. La Somme și Verdun mureau de înfruntare, dar obiectivele erau năde.

Conflictul se extinde

Războiul se extinde și pe alte fronturi, mai ales pe frontul estic și, în Balcani, la Galiopol, Orientul Mijlociu și Italia.

Bătălii aeriene și navale

Carapaua submarină a Germaniei și Italia lui andrei. Due tun de aer de mare tangeat. Aer nave și bombardiere germane atacă Londra.

Înfrângerea Germaniei

Oțenavei germane a început la 1918. Reușele superioare ale Aliaților și sovrana trupele americane ducem rezultatul războiului.

■ GALERIE: ARTILERIE

Războiul Civil Rus

Bolșevicii înving Armata Albă și aliați forte antirevoluționare, dar pierd războiul cu Polonia.

Războiul Spanio-İaponez

Japonezii învadau China. De pă actorii și dușmanii năde apăsă a Mărilor în 1938, războiul năde în pas.

Războiul Civil Spaniol

Antifranșistul al Doilea Război Mondial, internazionalist la Franța, exilului din Germania și Italia, învinge și aliații și sovrana de sovrana.

■ ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: PROMIGANDA

Al Doilea Război Mondial

Pierduri și înfrângere Germaniei. Dolarul și Danemarca și Norvegia, Trezoreria și Târlă de Jos, Iugoslavia și Cehoslovacia. Succes în lăși al războiului în URSS din 1941.

Momentul de cotitură

Întorarea Americii în război. Victorie Aliaților în Africa de Nord și cea sovietică de la Stalingrad. Trupele americane luptă în Tunisia și învadau Italia. Italia capitulează și schimbă tabărele.

■ BĂTĂLIE-CESTE: STALINGRAD

Războiul Atlanticului

Amenințarea la dăruie pe mare de a supraviețui este neutralizată, dar comertul subterfug împotriva navelor comerciale britanice și americane persistă ele lăși de războiul al.

Războiul aerian

Campaia de bombardament ele Axis și Aliaților împotriva popu lășilor civile, dar și a unor țări strategice. Bătălia de la Midway, bombardarea Dresdai, Războiul V germano.

Căderea lui Hitler

Dăruirea războiului în Germania și elizaser. Franța și Italia învadau în viața de război, dar când sovieticii învadau Germania și Ungaria, Polonia, iar Aliații occidentali vin de peste Rin. Sovieticii cuceresc Berlinul.

■ MARTOR CĂZBOI: GINSEK DE RĂZBOI

Războiul cu Japonia

Atacul japonez de la Pearl Harbor și cucerirea Filipinelor și Țării de Sud-Est. SUA se retrag din lăși de război și Căderea lui.

Înfrângerea Japoniei

SUA și Aliații recuceresc teritoriul ocupat de Japonia. Înfrângerea totală a Japoniei și Japoniei. Bombele atomice învadau a Hiroshima și Nagasaki.

DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL 1945-PRÉZENT

Introducere și cronologie

Războiul Rece

Confruntarea dintre SUA și URSS, după al Doilea Război Mondial. Cursul înfrângerii nucleare.

Războiul civil din China

Victoria comunistilor lui Mao împotriva naționalștilor lui Chiang Kai-shek se încheie în 1949.

Războiul din Coreea

Primul conflict al Războiului Rece. Trupele SUA și ONU înfrâng forțele comuniste ale Coreei de Nord și Chinei.

Decolonizarea Asiei

Războiul de independență în Indocina franceză, India de la Olandeză, Germania în Italia și Japonia.

■ BĂTĂLIE-CESTE: DIEN BIEN PHU

Războiul din Vietnam

Împărțirea națională, dar în final eşuată a SUA în lăși de război din Vietnamul de Sud și cel de Nord.

■ MARTOR CĂZBOI: PRIZONIER ÎN VIETNAM

Războai revoluționare în America Latină

Căderea în Cuba, elizării în Nicaragua și lășilor interzicându-se amor care în conflictele de neguieră.

Războai de independență în Africa

Revolte contra domniei și japone, mai ales în Africa franceză. Portugal a început zadarnic să se extindă colonial.

Africa postcolonială

Lupta pentru putere în multe noi state africane, mai ales în Angola și Congo. Alte države dăruie și conflictelor etnice și de sovrana de sovrana.

Războai în Asia de Sud

Conflictul dintre India și Pakistan. Mișcarea separatistă în Sri Lanka.

Conflictul arabo-İsraelian

Războai de la 1948, 1967, 1963 și ostilități care continuă până azi.

Războiul din Insulele Falkland

Marea Britanie recuceră insulele ocupate de argentinieni.

■ GALERIE: MITRALIERE

Războai în Afghanistan

De la înfrângerea sovietică din anul 1989, în epoca războaielor și până la conflictul din ultimele năde.

Războai în Golf

Serviciul din Irak și Iran din anul 1980. Trupul Războiului din Golf din 1991, după ocuparea Kuwaitului de către Irak.

■ ASPECTE ALE RĂZBOIULUI: ETICA RĂZBOIULUI

Războai postcomuniste

Conflictul grevile izbucnă după căderea comunismului în Iugoslavia și în URSS.

Ocuparea Irakului

După înfrângerea lui Saddam Hussein, SUA și Marea Britanie au slevăsc în Argentină.

Catag

Război în lumea antică 3000 î.Hr.-500 d.Hr.
Război în lumea medievală 500-1500
Războai moderne timpurii 1500-1750
Epoca revoluțiilor 1750-1830
Zona războaiului mecanizat 1830-1914
Epoca războaielor mondiale 1914-1945
Conflictul după al Doilea Război Mondial 1945- prezent

Indice și multumiri

We
books

«Triumf al asirienilor asupra elamitilor
Regele Asiriei, Asurninpal, și-a comemorat victoria în basorelieful de pe zidurile palatului său din Ninive. Aici, el îi zdrobește pe elamii la Tâ-Tuba, în cca 650 î.Hr. Armata lui era compusă în principal din sulitași și arcași, care luptau pe câmpul de luptă, în vreme ce regele și războinicii de elită își ațau cu dușmanii din care de luptă trase de cai.

1

RĂZBOIUL ÎN ANTICHITATE

3000 î.Hr.–500 d.Hr.

Civilizații urbane complexe, Mesopotamia, Egipt și China s-au dezvoltat în Antichitate sub domnia unor conducători care și-au protejat și sporit bogăția prin cuceriri și impunere de tribut. Exemplul lor a fost urmat de imperiile de mai târziu ale persilor, grecilor și romanilor.

VÂRF DE SULIȚĂ DIN EGIPT, MILENIUL II Î.HR.

RĂZBOIUL ÎN ANTICHITATE

LIBRIS

3000 î.Hr. – 500 d.Hr.

We know books

Indiferent dacă oamenii ar putea sau nu să fie înclinați prin natură lor către război, există numeroase dovezi arheologice pentru existența unor conflicte militare organizate în preistorie. Luptele dintre diferite grupuri erau frecvente în societățile de vânători-culegători și în rândul primilor agricultori din Epoca Pietrei. Dacă unele confruntări pareau menite să minimizeze pierderile – implicând două cete de săteni aruncând cu proiectile unul în altul, de la distanță –, există și dovezi privind războaie menite să extermine populații întregi, pentru a le acapara teritoriul și resursele.

State și imperii combatante

Pe măsură ce se dezvoltau societăți tot mai complexe, acestea ofereau resurse pentru armate mai numeroase, pentru a susține războaie. Oriunde au apărut civilizații timpurii – în Mesopotamia, Egipt, China, nordul Indiei sau America Centrală –, succesul militar a constituit fundamentul puterii imperiale. Triumful în războaie sporea prestigiul conducătorului, dar și bogăția de prăzi, pământuri și sclavi. Pe la 3000 î.Hr., armele care vor rămâne în uz vreme de milenii fuseseră inventate: arcuiri, praștii, sulite, lănci, băte, cuțite și săbii, scuturi și armuri. Metale ca bronzul și fierul au înlocuit piatra. Primele războaie au implicat exclusiv confruntări între pedestrași.

Hopliti greci

În falangele lor disciplinate, protejați de un zid de scuturi, hopliti greci erau o formidabilă forță de infanterie. Ei purtau coifuri și armuri solide din bronz, iar principala lor armă era o sulă lungă pentru înjunghiat.

dar, în mileniul II î.Hr., în Africa și Eurasia mulți războinici de elită au început să utilizeze carele de luptă, iar în următorul mileniu soldații luptau la calare. Suverani precum Iaraoan II Regatul Nou din Egipt și regii Asiriei întrețineau armate permanente și întreprindeau campanii pe distanțe lungi. Ei au dezvoltat și știința războiului de asediu, cu mașinării eficiente pentru dărâmarea sau luarea cu asalt a zidurilor cetăților.

Din secolul VI î.Hr., orașe-stat grecești ca Atena și Sparta au deslășurată armate în care fiecare cetățean era obligat să lupte. Soldații înarmați cu sulite luptau în formațiuni de infanterie dense, numite falange. În bazinul răsăritean al Mediteranei s-a dezvoltat războiul naval, feničienii și grecii construind flote de galere cu vâsle, înzestrate cu berbeci pentru scufundarea navelor inamice. Combinând o forță de cavalerie de elită cu falanga de infanterie, regele macedonean Alexandru cel Mare a cucerit puternic Imperiul Persan și a extins dominația greco-macedoneană din Egipt în India.

Puterea Romei

Ascensiunea Romei ca putere majoră se construiește inițial pe conceptul grecesc al soldatului-cetățean, deși armata romană fusese transformată într-o forță

permanentă de soldați profesioniști în secolul I î.Hr. Romanii și-au extins dominația asupra unui vast imperiu prin pricepere militară și voință de putere. Flexibilitatea infanteriei lor legionare, înarmată cu săbii și sulite scurte, a făcut falanga să cadă în desuetudine, dar romanii nu au reușit să-și impună supremația asupra Persiei, unde arcașii la calare formau grosul armatei partilor și sassanizilor.

Căderea imperiilor

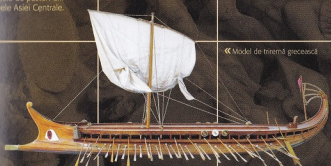
Cu cât imperiile s-au extins, cu atât menținerea lor a fost mai dificilă. Cata-pulte și arbalette – dezvoltate în special în China – au oferit armatelor imperiale superioritate tehnologică, la fel abilitățile lor ingineresti. Dar Imperiul Roman și cel al dinastiei chineze Han nu și-au putut proteja pe deplin frontierele împotriva incursiunilor cetenilor tribale și ale populațiilor nomade. De fapt, ambele imperii au fost învinse adesea în luptă de călăreștii stepelor, deși aveau un succes considerabil în atragerea în serviciul lor a așa-numiților „barbari”. Imperiile antice au avut de suferit și din cauza tendinței armatelor de a se fragmenta în surse independente de putere, fapt ce a generat războaie civile distrugătoare între generali rivali și lideri militari regionali. Dacă războiul a creat imperiile, tot el le-a slăbit.

Călăreț scit

Cailor au fost domesticiți prima dată în societățile nomade din Asia Centrală și tot aici au fost folosiți întâia oară în bătălii.

3000 î.Hr.	1000 î.Hr.	500 î.Hr.	400 î.Hr.	350 î.Hr.	300 î.Hr.	»
cca 3000–2500 î.Hr. Orăşele-stat din Sumeri, în Mesopotamia, lasă primele dovezi ale unor armate organizate. » Căp. ceremonial sumerian din aur	cca 900 î.Hr. Domnia războinilor asirieni se extinde în cea mai mare parte a Mesopotamiei şi Libanului. 770–475 î.Hr. În China, în Perioada Primăvară-Toamnă a dinastiei Zhou are loc un conflict între stăpâni feudali, cu unităţi masive de care de luptă.	cca 500 î.Hr. Cetatea Romei fiind deinde controlul asupra triburilor a căror vătămă de la mare, de pământ, ce nu a fost de putere. 490 î.Hr. Hoplii greci resping o invazie persană venită de pe mare, în bătălia de la Maraton.	397 î.Hr. Pentru o campanie împotriva cartaginezilor, Dionisios I învinsul Sicyonului, cu 6000 primul tren de asediu din Europa, cu catapulte de tortură şi o protoalea, arceles.		298 î.Hr. Soveranul mauryan Chandragupta moare, după ce învinsese un imperiu în nordul Indiei. 298–290 BCE Roma iese victorioasă din al Treilea Război Samnit. » Războiul samnit din secolul III î.Hr.	
cca 2300 î.Hr. Şarion din Akkad înfrânge un imperiu, cucerind Mesopotamia.		480–479 î.Hr. O invazie masivă a Greciei, întreprinsă de regele persan Xerxes, este respinsă de o alianţă a oraşelor-stat greceşti condusă de Atena şi Sparta.	390 î.Hr. Roma este jefuită de gali. Înfrângerea este urmată de o reformă a armatei romane. Legiunile, o grupare armată cetăţenească, abandonează falanga de infanterie în favoarea unor tactici mai flexibile.	343–341 î.Hr. Romanii înfruntă triburile montane din sudul Peninsulei Italice. În Primul Război Samnit, Roma obţine importante cuceriri teritoriale.	280–275 î.Hr. Roma poartă un război contra regelui Pyrrhus din Epir. Pyrrhus nu reuşeşte să-şi impună pe romani să cucerască oraşele greceşti din sudul Peninsulei Italice.	
cca 1700 î.Hr. Babilonienii creează un imperiu în Mesopotamia, sub Hammurabi. cca 1700 î.Hr. Căile de război trase de cai sunt aduse în Orientul Mijlociu de păstori din stepele Asiei Centrale.	cca 700–500 î.Hr. Feniţienii şi grecii dezvoltă galere specializate cu vâsle – pentecontere, bireme şi trirame –, unele dotate cu berbeci. 	475 î.Hr. În China începe Perioada Statelor Combătătoare; conflictul civil durează până în 221 î.Hr. Război pe scară largă, punctat cu abalete şi cu maşinării de asalt grele. » Model de întreprindere grecescă		334–330 î.Hr. Alexandru cel Mare cucereşte Imperiul Persan, inclusiv Egipt şi Mesopotamia, prin victoriile de la Issos, în 333, şi Gaugamela, în 331. » Alexandru cel Mare	265–262 î.Hr. Campaniile împotriva mauryan Aśoka împotriva regelui Kalinga, în India; Aśoka renunţă la războare. » Cavalier mauryan în costum ceremonial	
1570 î.Hr. În Egipt se impune Regatul Nou. Farosul ca Tutmes al II-lea (domnie 1479–1425) şi Ramses al II-lea (domnie 1279–1213) poartă campanii de cucerire.	668–627 î.Hr. Sub Asirienilor Imperiul Asirian ajunge la apogeu. 605 î.Hr. Imperiul Asirian este distrus, fiind înlocuit de înfloritorul Imperiu Neobabilonian.	431–404 î.Hr. În Războiul Peloponesiac, Atena şi aliaţii săi luptă pe mare şi pe uscat împotriva Ligii Peloponesiace conduse de Sparta. În final, Atena este învinsă după o expediţie de distrugere împotriva Siracuzei, în Sicilia (415–413). 	359–336 î.Hr. Filip al II-lea conduce regatul Macedoniei, transformându-l într-o putere militară majoră şi impunându-şi dominaţia asupra oraşelor-stat greceşti mai mici.	327–304 î.Hr. Al Doilea Război Samnit. După eșecuri inițiale, Roma îl învinge pe samniții și pe etrusci. 326 î.Hr. Alexandru invadează India regelui Porus la Hydaspes. Folosirea elefantilor de război îl impresionează pe macedoneni, care vor urma exemplul. 	» Seleucus I, unul dintre succesori ai Alexandru 	
	559–539 î.Hr. Cursul cel Mare Întreprindere Imperiul Ahenand în Persia şi cucereşte Babilonul. » Căp. grecesc din bronz, secolul V î.Hr.		323 î.Hr. Moartea lui Alexandru declanşează o luptă pentru succesiune între generaţii lui. Deputele continuă până în 276, moment în care Ptolemei stăpânesc în Egipt. Seleucii în Persia, iar Antigonii în Grecia şi Macedonia.	264–241 î.Hr. Primul Război Punic. Cocorin navale masive între flota romană şi cartagineză. Roma obţine Sicilia. 260 î.Hr. În China, circa un milion de oameni luptă la Changping, unde soveranul Qin învinge regatul Zhao. În Perioada Statelor Combătătoare.		

250 î.Hr.**200 î.Hr.**

200 î.Hr.
Xiongnu, căderea nomazilor din stepe, invadează China. Dinastia Han, care guvernează China din 202 î.Hr., supraviețuiește prin acțiuni militare și diplomatice.

«Armata de Tercoasă a Împăratului Shi Huangdi

150 î.Hr.**100 î.Hr.**

91-88 î.Hr.
În Războiul Social, Sula este amenințată de o revoltă a aliaților săi italici (soci). Sula este unul dintre generalii care înfrâng revolta.

50 î.Hr.

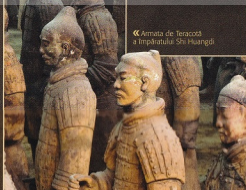
49-45 î.Hr.
Căderea Angiei, luptă pentru controlul republicii romane. În 48, Pompei este învins la Pharsalos.

»Cneius Pompeius (Pompei cel Mare)

1 d.Hr.

9 d.Hr.
Într-un germanice conduse de Arminius masacrează legiunile romane ale lui Varus în bătălia din Pădurea Teutoburgică.

«Monedă cu efigia lui Iulius Caesar

149-146 î.Hr.
Al Treilea Război Punic. Romanii trimit o expediție pentru a distruge orașul Cartagina.

119 î.Hr.
China dinastiei Han lansează o ofensivă în teritoriul mongol al nomazilor Xiongnu.

88-82 î.Hr.
Război civil între legiunile loiale lui Sula și cele care-l susțin pe Marcus Sula iese învingător și devine dictator al Romei pentru doi ani.

73-70 î.Hr.
Spartacus conduce o revoltă a sclavilor în Peninsula Italică.

221 î.Hr.
Qin Shi Huangdi se proclamă primul împărat al Chinei unificate. Dinastia Qin domnește doar până în 206 î.Hr.

197 î.Hr.
Armata romană îl înfrânge pe Filip al V-lea al Macedoniei la Cynoscephalae.

192-189 î.Hr.
Romanii luptă contra regelui seleucid Antioh al III-lea în Siria, obținând o victorie notabilă la Magnesia.

218 î.Hr.
Liderul cartaginez Hannibal invadează Peninsula Italică trecând Alpi și declanșează al Doilea Război Punic.

112-106 î.Hr.
Romanii poartă război contra regelui lugur al Numidiei, în nordul Africii, iar legiunile se transformă într-o armată profesionistă permanentă.

111 î.Hr.
Armatele dinastiei chineze Han invadează și cuceresc Vietnamul.

44 î.Hr.
Asasinarea lui Iulius Caesar la Roma declanșează o nouă rundă de războaie civile.

42 î.Hr.
Asasini lui Caesar, Brutus și Cassius, sunt învinși de Marcus Antonius și Octavian la Philippi. Roma este condusă de un triumvirat.

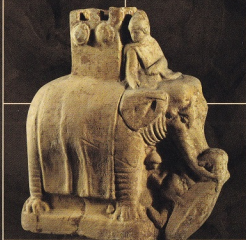
216 î.Hr.
Hannibal îl zdrobește pe romani la Cannae.

168 î.Hr.
Legiunile romane îl înving iarăși pe macedoneni, la Pydna. Victoria oferă Romei control asupra Greciei.

202 î.Hr.
Forțele romane care invadează Africa de Nord îi înving pe cartaginezii la Zama. Cartagina capitulează în anul următor, punând capăt celui de-al Doilea Război Punic.

»Verucgetorix, capetenia galilor, învins de Iulius Caesar

»Etiarșii de război sunt războiști de greci și cartaginezi în secolul III î.Hr.

58-50 î.Hr.
Războaiele galice: Iulius Caesar întreprinde campanii în Gallia, invadează Britannia în două rânduri și îl învinge pe liderul gal Verucgetorix la Alesia.

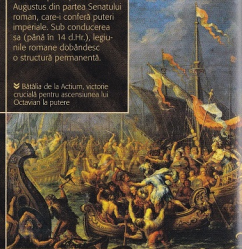
27 î.Hr.
Octavian primește titlul de Augustus din partea Senatului roman, care-i conferă puteri imperiale. Sub conducerea sa (până în 14 d.Hr.), legiunile romane dobândesc o structură permanentă.

»Bătălia de la Actium, victorie crucială pentru ascendența lui Octavian la putere

55 î.Hr.
Partii luptă o armată romană la Carthage. Crassus, comandantul roman, este ucis.

109 î.Hr.
China dinastiei Han cucerește nordul Coreei, distrugând statul Wiman Joseon.

105-101 î.Hr.
Roma poartă război contra „barbarilor” cimbi și teutoni. Generalul roman Marcus îl învinge pe teutoni la Aquae Sextiae în 102.

50 d.Hr.**60-61 d.Hr.**

În Bătălia de la Barada, conducătorul reginei Boadicea se revoltă împotriva administrației romane. Revolta este înfrântă.

66-73 d.Hr.

O revoltă a evreilor din Iudeea este înfrântă de armata romană condusă de Titus. Romanii ocupă ierusalimul în 70, iar ultima fortăreață a rebelilor, Masada, este cucerită în 73.

100 d.Hr.**cca 100 d.Hr.**

Imperiul Moche apare în Anzi. Armatele de Sasi coloniază o lăptărie în bătălia împotriva surselor de apă.

101-106 d.Hr.

Împăratul roman Traian duce două războaie împotriva dacilor, anexând Dacia Imperiului Roman. Campania este consemnată pe Columna lui Traian din Roma.

Legionarii romani își apasă tăbăra (scenă de pe Columna lui Traian)

150 d.Hr.**cca 154 d.Hr.**

Construirea Zidului Antonin – numit astfel după împăratul Antoninus Pius – de-a latul părții mediane a Scoției.

161-166 d.Hr.

Romanii luptă contra parților pentru controlul Armeniei.

166-180 d.Hr.

Împăratul roman Marcus Aurelius duce campanii împotriva triburilor germanice care amenință frontiera romană de pe Dunăre.

184 d.Hr.

Războiul parțianesc a Turbanilor Galbene, condusă de Zhang Jiao, devastază China dinastiei Han.

190 d.Hr.

În China, seniorii ai războaiului concurează pentru controlul imperiului Han, aflat în dezintegrare.

193 d.Hr.

Roma intră într-o nouă perioadă de rebeliune, cunoscută ca schimbări violente de împărați, după un secol de securitate și guvernare fermă.

200 d.Hr.**208 d.Hr.**

Generalul dinastiei Han, Cao Cao, îl înfruntă pe înfrântul Rosu (Chao) pe râul Wei Sun Qun și Liu Bei.

226 d.Hr.

Sassanida persani conduși de Ardașir I înving pe parți.

244 d.Hr.

Împăratul roman Gordian al III-lea este învins de sassanizi și moare în Mesopotamia.

251 d.Hr.

Împăratul roman Decius este învins și ucis de goți la Forum Trebonii.

260 d.Hr.

Împăratul roman Valerian este învins și capturat de regele sassanid Șapur I la Edesă.

Doi dintre membrii cvarterului de suverani ai Romei – restorativ

284 d.Hr.

Dioclețian devine împărat roman. El stabilizează imperiul, creșterea teritoriului (domnia a patru suverani), cu doi împărați și doi cōm-părați, de rang mai mic.

300 d.Hr.**312 d.Hr.**

Constantin îl învinge pe Maxentiu în bătălia de la Podul Milvi, lângă Roma, și devine împărat în Apus.

319 d.Hr.

Chandragupta I întemeiază Imperiul Gupta în nordul Indiei.

324 d.Hr.

Constantin îl învinge pe cōm-păratul său, Licinius, devenind conducător al întregului imperiu Roman.

375 d.Hr.

Moartea lui Samudragupta, conducătorul Imperiului Gupta, care a cucerit cea mai mare parte a Indiei, după ce a învins 21 de regi.

378 d.Hr.

Valens, împărat roman în Răsărit, este învins și ucis de goți la Adrianopol.

394 d.Hr.

Împăratul Teodosiu obține victoria asupra urcatorului Eugenius la Frigidus, grație generalului său vandal Stilico.

400 d.Hr.**410 d.Hr.**

Auxiliaii goți din armata romană, conduși de Alaric, jefuiesc Roma.

434-453 d.Hr.

Attila este capetenia hunilor, călărește și stăpânul din Asia Centrală. El a condus în campanii agresive, inclusiv în Imperiul Roman, după 441.

Attila Hunul

455 d.Hr.

Vandali jefuiesc Roma.

476 d.Hr.

Împăratul roman Romulus Augustul este depus de generalul germanic Odoacer. Sfârșitul Imperiului Roman de Apus.

493 d.Hr.

Odoacer este învins de regele ostrogot Teodoric, care conduce regatul Italiei până la moartea sa, în 526.

69 d.Hr.
Unul din cei patru împărați: Roma este din nou măcinată de un război civil, legiunile suferind candidați diferiți la tronul imperial. Vespasian este învingător.

Sabie scurtă în vîlcul unui legionar roman

113-117 d.Hr.

Campanii victorioase ale lui Traian împotriva parților, în Mesopotamia.

117-138 d.Hr.

Domnia lui Hadrian. După 122 Zidul lui Hadrian este construit pentru a marca hotarul nordic al Britaniei romane.

132-135 d.Hr.

Simon bar Kokhba conduce o altă revoltă evreiască împotriva dominației romane în Iudeea. Revolta este zdrobită cu cruzime; majoritatea evreilor din Iudeea sunt masacrați, luate în

EGIPT ȘI MESOPOTAMIA

1 Imperiul lui Sargon din Akkad
Dată: ca 2300–2215 î.Hr.
Situare: din Mesopotamia la Mediterana

2 Egiptul sub Ramses al II-lea
Dată: 1279–1213 î.Hr.
Situare: Egipt, Palestina și Siria

ÎNAINTE

Primele comunități agrare de pe valea Nilului, din Mesopotamia și din estul Mediteranei s-au ciocnit pentru resurse și s-au războit cu vânatori-căleștori și cu păstori nomazi care prădau societățile sedentare.

ORAȘE CU ZIDURI

Odată cu estinderea societăților, războiul a devenit mai sofisticat. Primele dovezi ale unor fortificații defensive s-au găsit în străvechii oraș

59 Număr de schelete descoperite de arheologi la Jebel Sahaba, în Egipt. Multe victime purtau urme de săgeți, fiind probabil ucise într-un război purtat acum circa 15 000 de ani.

ierihon, unde au fost construite ziduri pe la 8000 î.Hr. În prima jumătate a mileniului III î.Hr., primele orașe au apărut în Mesopotamia și în Egipt, dar și pe valea Indului și în China. Ele au creat state teritoriale, dobândite și menținute prin forță armată.

Vârful de săgeți străvechi

Egiptenii antici puneau de obicei în vârful săgeților buclă ascuțite de oțel, cupru sau bronz. Formele variau – de la cele cu zîm, greu de extras din rană, la cele care semănau cu niște fluture.

Războaie în Sumer și Egipt

Văile fluviilor Eufrat și Tigr, din Mesopotamia, și Nil, din Egipt, au fost origine a unor societăți ierarhice, cu suverani puternici, care au folosit războaiele pentru a întemeia imperii, în dauna vecinilor mai slabi. Războiul le-a adus liderilor victorioși prăzi bogate și sclavi, dar și glorie.

Primele războaie consemnate între armate organizate s-au desfășurat între orașe-stad din Sumer, în sudul Mesopotamiei, pe la 3000–2500 î.Hr. Dar chiar și cel mai mare dintre aceste orașe nu era capabil decât să adune o armată modestă, pentru o campanie scurtă. Grupul acestor armate era compus din infanteriști înarmați cu sulțe și protejați de coiful. Existau și care greoaie, cu roți fără spște și trase de asini, care purtau pe câmpul de luptă arcași sau războinici aristocrați.

Conflictele dintre orașele-stad erau motivate de dispute teritoriale sau de resursele sărace de apă. O serie de inscripții, inclusiv una de pe un monument cunoscut ca Stela Vulturilor, consemnează războaie purtate între agresivul oraș Lagas și vecinul său, Umma, pe la 2500 î.Hr. Stela îl prezintă pe suveranul din Lagas, Eannatum, înaintând în fruntea trupelor sale, dispuse în formațiune compactă de infanterie. Potrivit inscripției, Eannatum a fost rănit de o săgeată în cursul luptei, dar a triumfat asupra orașului Umma.

Cel din Lagas se pare că s-a bucurat de masacrul provocat de război, călă stela înfățișează pasări de pradă devorând măruntăie dușmanilor ucis. Dar aceste prime războaie sumeriene probabil că nu au provocat multe victime, chiar și în rândurile celor învinși. O altă inscripție consemnează că, în altă bătălie, orașul Umma, din nou învins, a pierdut 60 de care cu echipajele lor – probabil 120 de oameni, dat fiind că în fiecare atelaș se aflau vizitului și un războinic. Aceste pagube par să fi fost considerate masive. Pe de altă parte, numărul de pedestrășți uciși nu este consemnat nicăieri, deși ar fi putut să fie mult mai mare.

Imperiul Akkadian

Conducătorii din Lagas nu erau lipsiți de ambiție – se consemnează o expediție militară a acestora în îndepărtatul Elam, în vestul Iranului de azi –, dar abia odată cu campaniile lui Sargon din Akkad, pe la 2300 î.Hr., faurirea

Sabie egipteană

Acesta sabie din cupru, cu două tălăsi, a fost folosită pentru un soldat de elită în epoca Regatului Nou din Egiptul antic. Era o armă de impus, agățată de gâtul războinicului.

de imperii a devenit principala cauză a declinării războaielor. Sargon a cucerit puterea în Kîș, un oraș mesopotamian situat la nord de Lagas, apoi și-a format propria bază de putere la Akkad. De aici, și-a impus dominația asupra altor orașe-stad mesopotamene, până la Gulf Persic, apoi și-a continuat cuceririle spre nord-est, către Elam, și spre nord-vest, până la coasta mediteraneană a Siriei și în estul Anatoliei. Conform inscripțiilor, Sargon menținea o armată permanentă de 5 400 de soldați și a obținut 34 de victorii, într-o domnie de peste 40 de ani.

Imperiul i-a supraviețuit lui Sargon vreme de peste un secol. Ultimul său mare suveran, Naram-Sîn, a stăpânit un teritoriu întins de la munții Taurus, în nord, până la Golf Persic. Imperiul Akkadian a stabilit o tradiție pe care alte imperii o vor urma. Pe la 1760 î.Hr., Hammurabi, regele din Babilon, i-a învins pe elamiti, apoi a subjugat orașele din Mesopotamia, creând un imperiu întins din Siria la Gulf Persic.

Faraoni teritoriali

Un alt centru al dezvoltării războiului imperial a fost Egipt. În epoca Regatului de Mijloc (cca 2040–1785 î.Hr.), faraonii egipteni au întreprins campanii în sud, în Nubia, și au construit fortărețe pentru a-și delimita și apăra cuceririle. Printre armele folosite de soldați se numărau arcuri, sulțe, buzdugane și bețe de aruncat din lemn, piatră, cupru și bronz. Regatul de Mijloc s-a încheiat printr-o perioadă zbucumată, când Egiptul a fost dominat de hicsosi,

o populație asiatică, dar, după aceea, începând cu 1570 î.Hr., faraonii Regatului Nou au reluat și au extins tradiția egipteană a cuceririlor teritoriale. Campaniile lor au expus cele mai noi realizări ale tehnologiei militare: carul de luptă cu două roți, tras de cal.

Civilizațiile din vestul Asiei și estul bazinului Mediteranei au deprins, aproape sigur, utilizarea carului de luptă de la pastori nomazi din stepă, care invadau teritorii

Stela lui Sargon din Akkad

Naram-Sîn, conducător al Imperiului Akkadian, este reprezentat ca zeu nemilos deasupra trupurilor dușmanilor săi căzuți și înnoți de soldații săi.

orășelor și ale agricultorilor sedentari. Probabil din aceeași sursă a fost adoptat și arcul compozit, ca o alternativă mai puternică a arcului simplu. Cele 17 campanii ale faraonului Tutmes al III-lea (domnie 1479-1425 î.Hr.), consemnate de scribi săi imperiați, s-au întins spre sud, până la o patra cataractă a Nilului, în Nubia, iar spre nord până în Siria și la Eufurat. Cu o domnie îndelungată (1279-1213 î.Hr.), Ramses al II-lea s-a înfruntat o putere rivală, hitită, care înaintau către sud din teritoriile lor native situate în Anatoția.

Soldatii obișnuți ai Regatului Nou egiptean cupindeau atât voluntari, cât și recruți, unii fiind

militari profesioniști cu experiență, răsunători cu pământuri pentru serviciile aduse. Noii recruți deprimau tehnici și manevre militare, lupta corp la corp, în tabere de instrucție, unde bătălie disipline erau frecvente. Aceștia formau un corp de elită, deoarece foloseau arcul compozit necesita abilități excepționale, trasul cu arcul fiind exercițiu înalt de copilărie. Aristocrații însuși conduceau care de luptă, înarmați cu arcuri și buzdugane. Soldatii erau susținuți de un amplu personal administrativ, care ținea socotelile, organiza aprovizionarea

Conducător akkadian necunoscut
Acest tip de cap de arcul compozit a fost folosit în timpul dinastiilor de la Ninive.
A fost folosit în timpul lui Sargon și Akkadului și adesea se găsește în arce.

al III-lea a condus o expediție de pedepsire a principatelor rebele din Palestina. Mărsăluind 20 km pe zi prin teritorii desertice și montane, egiptenii au apărut în fața orașului Meghido (Megiddo) cu o forță superioară, luând prin surprindere inamicul. Bătălia care a urmat a fost scurtă și rapidă, dușmanii egiptenilor căzându-și și scaparea în fugă, în spatele zărilor, în timp ce egiptenii le jefuiau tabăra abandonată. Meghido a căpătat după un asediu de șapte luni.

O bătălie mult mai aprigă s-a purtat între armata faraonului Ramses al III-lea

„Aduceți armele! Trimiți o armată pentru a distruge pământurile răzvrătite!”

FARAONUL RAMSES AL III-LEA, DIN TEMPLUL DE LA MEDINET HABU

cu hrană și armament și se asigura că de-a lungul rutei de marș erau săpate puturi. Picturi murale înfățișând bătăliile epoci prezintă personal medical care îi îngrijește pe răniți. Războaiele egiptene erau binecuvântate religioasă a zeului Amon și erau purtate cu zeul și cruzimea unei cruciade. Se știe că soldații luau cu ei părți din trupuile dușmanilor uciși, iar prizonierii erau uciși în teapă sau arși de vii. Cei mai norocoși erau făcuți sclavi.

Campanii egiptene

Grăție consemnărilor scrise ale campaniilor egiptene putem reconstitui astăzi în detaliu anumite acțiuni militare din acea vreme. Pe la 1460 î.Hr., Tutmes

și cea a suveranului hitit Muwatalli, la Qades, pe la 1275 î.Hr., în cursul unui război pentru controlul Libanului și Siriei. Ambele tabere au deslășurat un mare număr de care de luptă – probabil 2 000 de ateleage egiptene, mai ușoare, cu doi oameni, și 3 500 de care hitite, mai grele, cu trei oameni. Hititi și-au surprins adversarii, atacând atunci când forțele egiptene erau divizate. Dararele hitite, comasate, au fost oprise chiar în pragul victoriei de un contraatac îndrăzneț, condus chiar de faraon, în cadrul căruia manevrabilitatea sporită a carelor egiptene și pricepera arcașilor înarmați cu arcuri compozite s-au dovedit decisive pentru a schimba

În secolul XII î.Hr., Imperiul Hitit s-a prăbușit, iar Egiptul era în deriză. Și Mesopotamia intrase într-o perioadă de fragmentare și de instabilitate.

ASCENSIUNEA ASIRIEI

Egiptul a suferit o dezintegrare pe plan politic, care l-a distrus unitatea și l-a lăsat pradă invaditorilor. Tura a fost cucerită de kușii

În secolul VIII, de asirieni în secolul VII și de persi în secolul VI î.Hr.

În Mesopotamia, Imperiul Babilonian întemeiat de Hammurabi a fost răsturnat de hititi pe la 1530 î.Hr. Babilonul a încetat să mai fie o forță militară majoră. El a fost cucerit de Asiria, un oraș-stat de pe malul nordic al Tigrlui, care, prin secolul XIII î.Hr., a devenit o putere importantă. De la domnia lui Tiglat-Palsar al III-lea (745-727 î.Hr.) la cea a lui Asurbanipal (669-627 î.Hr.), Asiria, ca centrul de putere în Mesopotamia 18-19 >> își va impune dominația asupra unei zone largi.

ASSURBANIPAL

soarta hititei. Lupta a fost urmată de primul tratat de pace cunoscut, care a reflectat echilibrul dintre forțele hitite și cele egiptene.

Istoria ulterioară a Regatului Nou egiptean este dominată de războaiele defensive. Ramses al III-lea (domnie 1186-1154 î.Hr.) a trebuit să facă față incursiunilor libelienilor și valurilor de invazii ale unor pradători cunoscuți drept „popoarele mării”. Prima „bătălie navală” consemnată în cronici a avut loc în 1176 î.Hr., la gura deltei Nilului, între acești invadatori veniți de pe mare și o flotă egipteană compusă din vase fluviale încărcate cu soldați. Dar la acea dată puterea Egiptului și a armatelor sale se afla în declin.

TECNOLOGIE

CAR DE LUPȚĂ EGIPTEAN

Construit din lemn și piele, carul de luptă egiptean era un atelaj ușor, destinat pentru viteză și manevrabilitate maxime. Tras de doi cai, avea roți cu spete larg spălate și osia situată mult în spate, pentru curbe strâns. Echipajul de doi oameni consta într-un vizitiu și un luptător care trăgea cu arcul sau lansa săgeți scurte. Echipajele carelor erau susținute de războinici pedestri care alergau pe lângă aceste ateleaje pe câmpul de luptă. Războinicii din care erau aristocrați boghi și uciși le împodobeau cu decorațiuni din

metale prețioase. Chiar și fără aceste cheltuieli suplimentare, carele costau mult și se întrețineau greu. În timp ce hititi foloseau carele masive, cu echipaj de trei oameni, ca o forță de șoc, în șarje executate de unități compacte, egiptenii utilizau probabilitate în formațiuni mai răsfirate, pentru hărțuirea adversarilor, acționând în sprijinul infanteriei. Carole lor mai erau folosite pentru recuperarea răniților de pe câmpul de luptă.

DETALIU DE PE SCRIERII FARAONULUI TUTANKHAMON, ÎN CARUL DE LUPȚĂ

